

ภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์
THE REFLECTION ON ECONOMIC PROBLEM IN
THE SONGS OF PONGSIT KHAMPHI

อธิกัญญภัค แซ่ภู¹* และจอมขวัญ สุทธินนท์²
Athikanyapak Saephu¹* and Jomkwan Sudhinont²

Received date: September 10, 2023

Revised date: April 5, 2524

Accepted date: April 5, 2524

---

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยและภาษาไทย
ประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่

* Corresponding author, E-mail: athikanyapak@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจจากบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ที่เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2530-2561 จำนวน 19 อัลบั้ม ผลการศึกษาภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์ พบปัญหา 3 ประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาหนี้สิน ปัญหารายได้และรายรับไม่สัมพันธ์กัน ปัญหาการเข้ามาของสังคมอุตสาหกรรม 2) ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาการว่างงาน และ 3) วิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ ได้แก่ การเข้ามาทำงานในเมือง การค้าประเวณี และการประกอบอาชีพโสเภณี

คำสำคัญ : บทเพลง, ปัญหาเศรษฐกิจ, พงษ์สิทธิ์ คำภีร์, ภาพสะท้อน

Abstract

The objective of the research article on the reflection of Thai society in terms of economic problems in the songs of Pongsit Khamphi is to reflect of terms of economic problems on the 19 albums of Pongsit Khamphi released between 1987 and 2018. The results of the study on the reflection of terms of the economic problems in the songs of Pongsit Khamphi revealed three issues: 1) Problems resulting from economic factors are

debts, the mismatch of income and expenses, and the arrival of industrial society. 2) The effect resulting from the economic problems is unemployment; and 3) The solutions to the economic problems are migration to work in town, prostitution trading, and taking prostitution as an occupation.

Keywords: Song, Economic problems, Pongsit Khamphi, The reflection

1. บทนำ

บทเพลงเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ทำให้คนให้ความสนใจ เพราะบทเพลงสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น บทเพลงมักกล่าวถึงเรื่องราวในชีวิตผสมผสานกับจินตนาการของผู้ประพันธ์ ซึ่งเนื้อหาของบทเพลงอาจมาจากเหตุการณ์ในสังคม ประสบการณ์ในชีวิตของผู้ประพันธ์ รวมไปถึงอารมณ์ความรู้สึกทัศนคติของผู้ประพันธ์ บทเพลงยังเป็นเครื่องมือในการสะท้อนอุดมการณ์ แม้ผู้ประพันธ์จะไม่ได้ตั้งใจก็ตาม แต่ก็มีผู้ประพันธ์บางส่วนตั้งใจให้วรรณกรรมสะท้อนสังคม ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2523, น. 6) กล่าวถึงผู้ประพันธ์ว่า ผู้ประพันธ์บางคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก มีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วรรณกรรมจึงแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เรียกกันว่าอุดมการณ์

พงษ์สิทธิ์ คำภีร์ เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงในด้านบทเพลงเพื่อชีวิต และยังมีอุดมการณ์ที่เหนียวแน่นในการอยากรับผิดชอบต่อสังคม พงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ได้ให้สัมภาษณ์ในบทความของแบไต๋ (Beartai) เกี่ยวกับเรื่องของบทเพลงที่ตนแต่งว่า “เป็นหน้าที่ของเรา ที่ต้องสะท้อนให้สังคมรับรู้” (ธีรพงศ์ เสรีสำราญ,

2563) มีผู้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาในบทเพลงเพื่อชีวิตของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ได้กล่าวถึงบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ว่าผลงานแต่ละชุดมีการสะท้อนสภาพชีวิตและปัญหาด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ได้อย่างยอดเยี่ยม (ปุ่น ชมภูพระ, ปพิชญา พรหมกันธา และพัทธนันท์ พาป้อ, 2564, น. 488)

บทเพลงเพื่อชีวิตมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัย (สาวิตรี พงกษาชีวะ, 2550, น. 127) มีเนื้อหาเสียดสีสังคม โดยนำชีวิตชาวบ้าน ชาวนา กรรมกร ผู้ใช้แรงงาน มาอยู่ในบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ เช่น บรรยายความทุกข์ยากของประชาชน ดังตัวอย่างบทเพลงปลาแดกของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ เนื้อเพลงตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

ทำนาจนแก่ตายหนี้สินมากมาย แบกไถล่แทบหัก ก่อนโน้น
พอฝนตกมา ขึ้นฉ้อราปลูกข้าวคงดี บัดนี้อนาถสิ้นดี ฝนตก
แต่ละปีน้ำท่วมนาพัง เคลื่อนตัวลงปักซีได้ รับจ้างทั่วไป เลี้ยง
กุ้งกริดยาง นานวันเปลี่ยนงานไป จนฉันทากลายเป็นลูกจ้าง
หาปลา ... ถึงหาแทบคลานยังไม่พอจ้บจ่าย

(JOOX, 2563)

เนื้อเพลงข้างต้นกล่าวถึงความยากลำบากของชาวนา เมื่อพบเจอปัญหานี้สินจึงต้องเปลี่ยนอาชีพ ถึงจะขยันทำงานและประกอบอาชีพสุจริตต่าง ๆ แต่ค่าใช้จ่ายก็ยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เพลงนี้ยังสะท้อนให้เห็นความยากลำบากของคนจน รับรู้ได้ถึงความเขี่ยหย้นคนรวย และสื่อให้เห็นภาพของคนจนที่จำนนต่อความยากจน ทั้งเนื้อเพลงและจากน้ำเสียงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์

บทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ มักตีแผ่ปัญหาเศรษฐกิจอย่างน่าสนใจ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาพสะท้อนสังคมในด้านเศรษฐกิจเนื่องจากเล็งเห็นว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ความสำคัญแก่เศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมก็มุ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจด้านการกระจายรายได้ นอกจากนี้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่สำคัญกับการพัฒนากลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคตที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการและการท่องเที่ยว (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) ทั้งความสำคัญของด้านเศรษฐกิจและบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ที่มีเนื้อหาที่นำเสนอปัญหาเศรษฐกิจ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์

3. แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 1148) ให้ความหมายคำว่าเศรษฐกิจไว้ว่า งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน

พิเชษฐ์ คนชื่อ (2557, น. 12) ให้ความหมายของเศรษฐกิจไว้ว่า เศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เช่น รายได้ การผลิต

การจำหน่าย การอุปโภคบริโภค เป็นต้น เพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ดังนั้น เศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับมนุษย์ เช่น การผลิต การบริโภค การจัดจำหน่ายผลผลิต ซึ่งเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอยู่ไม่จำกัดจึงจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

3.1 ปัญหาทางเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน

เว็บไซต์มันนี่บัฟฟาโลกล่าวถึงปัญหาเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันที่รอให้ภาครัฐมาแก้ไขไว้ดังนี้ (Moneybuffalo, 2566)

1) ปัญหาหนี้ครัวเรือน หนี้ครัวเรือนของคนไทยอยู่ในเกณฑ์ที่สูงมาโดยตลอด สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกล่าวว่าใน

ไตรมาส 3 ปี 2565 ไทยมีหนี้ครัวเรือนอยู่ที่ 14.90 ล้านล้านบาท คิดเป็น 86.8% ต่อ GDP ซึ่งการมีหนี้มากเกินไปไม่ใช่เรื่องผิด แต่ถ้าไม่สามารถชำระหนี้ได้ย่อมเกิดปัญหาในระบบเศรษฐกิจขึ้นทันที เงินที่ผู้กู้ไยืมจะกลายเป็นหนี้เสีย ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่ายอดหนี้คงค้างที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในไตรมาส 4 ปี 2565 อยู่ที่ 1.40 แสนล้านบาท ข้อมูลหนี้ครัวเรือนยังไม่ได้นับรวมกับหนี้ในระบบซึ่งเป็นปัญหาในระดับเศรษฐกิจเช่นกัน ปัญหาเกิดจาก กลุ่มคนสามารถที่ไม่สามารถเข้าถึงเงินกู้ในระบบได้

2) ปัญหาหนี้สาธารณะ ปัจจุบันประเทศไทยมีหนี้สาธารณะอยู่ทั้งสิ้น 10.72 ล้านล้านบาท คิดเป็น 61.13 % ของ GDP เดือน

ก.พ. 2566 ซึ่งประเทศไทยใช้งบประมาณแบบขาดดุลต่อเนื่องกันมา 16 ปีแล้ว ในอนาคตอาจจะขาดดุลต่อไปอีก

3) ปัญหาเงินเฟ้อ ของแพง ค่าแรงต่ำ เป็นผลกระทบที่เกิดจากต้นทุนน้ำมันและปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้นทั่วโลก ประเทศไทยต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจึงประสบกับปัญหาข้าวของแพง ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์กล่าวว่าเดือนมีนาคม 2566 เงินเฟ้อของไทยจะอยู่ที่ 2.83% ถือว่าอยู่ในระดับสูงอยู่ในขณะที่ค่าแรงในแต่ละวันที่ประชาชนได้รับกลับสวนทางกับค่าใช้จ่าย โดยล่าสุดค่าแรงขั้นต่ำของคนไทยอยู่ที่ 328 – 354 บาทต่อวันตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก

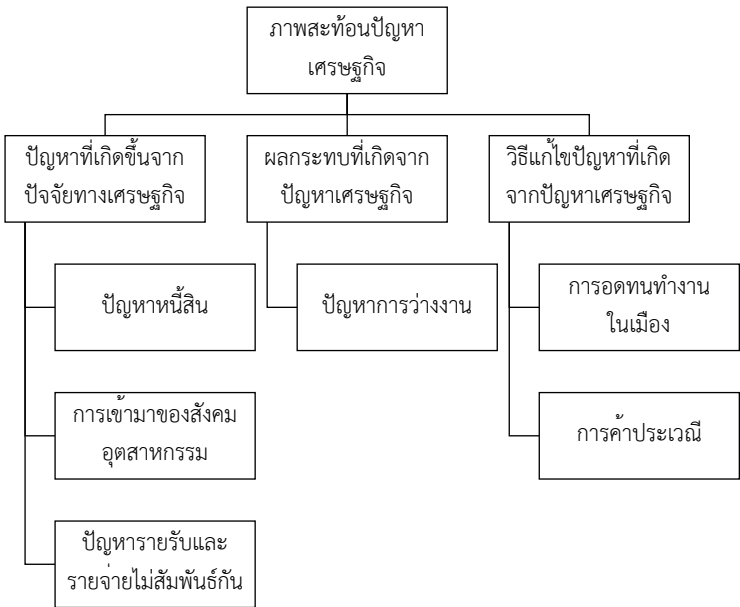
4) ปัญหาการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจของบริษัทรายใหญ่ต่างครอบครองส่วนแบ่งทางการตลาดไว้เป็นส่วนมาก ทั้งสินค้าอุปโภคบริโภค เทคโนโลยีการสื่อสาร และเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มผู้ประกอบการรายย่อยประกอบกิจการได้อย่างยากลำบาก ธุรกิจรายใหญ่ยังอาศัยวิธีการสร้างแบรนด์ย่อยของตนเองมาเจาะตลาดแข่งอย่างดุเดือด แม้ว่าไทยจะมีกฎหมายแข่งขันทางการค้า และมีองค์กรที่กำกับดูแลในเรื่องดังกล่าว แต่ที่ผ่านมาแทบจะไม่มีกรณีดำเนินคดีในประเด็นดังกล่าวออกมาอย่างเป็นรูปธรรม

5) ปัญหาสังคมสูงวัย ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์แบบ จากการที่มีสัดส่วนประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มากถึง 20% ของประชากรทั้งประเทศ ปัญหานี้เกิดขึ้นเพราะอัตราเด็กที่เกิดใหม่นี้น้อยลง ทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรติดลบ ส่งผลต่อภาระ

ทางการเงินการคลังของประเทศที่ต้องแบกรับกับการดูแลคนสูงวัยจากการ
เบิกสวัสดิการต่าง ๆ ในขณะที่จำนวนคนงานวัยแรงงานที่จะสร้างรายได้เข้า
ประเทศกลับมีจำนวนลดลง

3.2 กรอบแนวคิดภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจ

จากการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง สร้างขึ้นเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจ

ที่มา : คณะผู้วิจัย (2566)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมในบทเพลงเพื่อทำความเข้าใจ และนำมาประกอบในการทำวิจัยครั้งนี้

4.2 รวบรวมแหล่งข้อมูล คือ บทเพลงของศิลปิน พงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2539-2561 ทั้งหมด 19 อัลบั้ม รวม 191 บทเพลง เนื่องจากอัลบั้มที่ 20 ชื่ออัลบั้ม 35 ปี คำภีร์ พ.ศ. 2566 เป็นการนำบทเพลงเก่า ๆ ที่ปรากฏในอัลบั้มชุดอื่นมารวบรวมในอัลบั้มนี้ อัลบั้มที่ 20 จึงไม่ได้นำมาศึกษา คัดเลือกบทเพลงที่สะท้อนปัญหาเศรษฐกิจทั้งหมด 30 บทเพลง

ตารางที่ 1 อัลบั้มเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์

[อัลบั้ม]	[พ.ศ.]	[อัลบั้ม]	[พ.ศ.]
1. ถึงเพื่อน	(2530)	11. สมชายดี	(2542)
2. เสือตัวที่ 11	(2533)	12. ชีวิตยังมีหวัง	(2543)
3. บันทึกการเดินทาง	(2534)	13. ใต้ดวงตะวัน	(2544)
4. มาตามสัญญา	(2535)	14. สามัญชน 2546	(2546)
5. อยู่ตรงนี้	(2536)	15. ประชาชนเต็มขั้น	(2548)
6. เราจะกลับมา	(2537)	16. บันทึกคนบนถนน	(2549)
7. อยากขึ้นสวรรค์	(2538)	17. วันใหม่	(2550)
8. เส้นทางสายเก่า	(2539)	18. 25 ปี (มีหวัง)	(2555)

[อัลบั้ม]	[พ.ศ.]	[อัลบั้ม]	[พ.ศ.]
9. คำนึงถึงบ้าน	(2540)	19. แกกั๊บกั๊น	(2561)
10. สุดใจฝืน	(2541)		

ที่มา : คณะผู้วิจัย (2566)

4.4 วิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์

4.5 นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมอธิบายประกอบตัวอย่างตามประเด็น

4.6 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษามาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์
สรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

5.1 ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัญหาที่พบมีดังนี้

5.1.1 ปัญหาหนี้สิน หนี้ครัวเรือน หมายถึง เงินที่สถาบันการเงิน
ให้กู้ยืมแก่บุคคลธรรมดาที่มีถิ่นที่อยู่ภายในประเทศซึ่งบุคคลธรรมดานั้นอาจ
นำเงินที่กู้ยืมไปใช้จ่ายต่าง ๆ หรือเพื่อประกอบธุรกิจ หนี้ครัวเรือนเป็นปัญหา
ที่พบบ่อยในสังคมไทย ทั้งนี้หนี้ครัวเรือนไม่รวมถึงหนี้นอกกรอบ ตัวอย่างบท
เพลงที่พบปัญหาหนี้สินดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 เพลง ลุงดำ

... ลุงดำขาวนาตัวดำ แก่ตรากแก่ตรำ ทำนาขยันมานาน จน
คร้านนีกย้อน ที่ลุ่มที่นาที่ดอน แก่หาบแก่คอนยิ่งกว่าวัว ลุงดำทำไปทำมา
แรงแง้งนักรหา อะไรกันหาทำงานหนักหนักเพิ่มพูน ...

(Musicatm, 2556)

ตัวอย่างที่ 1 เพลง ลุงดำ ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงชาวนาที่ชื่อลุงดำ ลุงดำเป็นคนขยันทำงาน ในบทเพลงมีการเปรียบเทียบลุงดำว่าทำงานหนักยิ่งกว่าวัว ถึงอย่างนั้นลุงดำก็ยังไม่มีความทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งลุงดำยังต้องประสบพบเจอกับปัญหาหนี้สิน

ตัวอย่างที่ 2 เพลง ปลาแดก

... ทำนาจนแก่ตายหนี้สินมากมาย แบกไหหล่อแทบหัก ก่อนโน้น
พอฝนตกมาขึ้นฉ่ำอร่าปลูกข้าวคงดี บัดนี้อนาถสิ้นดี ฝนตกแต่ละปีน้ำท่วม
นาพัง ...

(JOOX, 2563ข)

ตัวอย่างที่ 2 เพลงปลาแดก ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรที่พบเจอปัญหาหนี้สิน อีกทั้งยังเจอปัญหาจากภัยธรรมชาติ ซึ่งในบทเพลงพบปัญหาอุทกภัย ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถทำนาได้ เกษตรกรจึงไม่มีผลผลิตไปจำหน่าย สุดท้ายผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรจึงต้องเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอย่างอื่นแทน

5.1.2 ปัญหาขายรับและรายจ่ายไม่สัมพันธ์กัน สาเหตุมาจากค่าแรงขั้นต่ำที่สวนทางกับค่าครองชีพ รายได้ที่ประชาชนได้รับไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตประจำวันเพราะราคาสินค้ามีการปรับตามระดับเงินเฟ้อและปัจจัยทางเศรษฐกิจแต่ค่าแรงขั้นต่ำหยุดอยู่ที่เดิม ส่งผลให้ประชาชนต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นแต่รายได้ไม่ได้เพิ่มขึ้นตาม ตัวอย่างบทเพลงที่พบปัญหาขายรับและรายจ่ายไม่สัมพันธ์กัน ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3 เพลง พ่อเป็นกรรมกร

... ก้อยู่เมืองไทยค่าแรงรายได้ต่ำ จะทำก็ทำได้ยังไง ดิ้นรนกันไป
สิทธิ์เสียงแทบไม่มี (เสียงของเราไม่มีความหมาย) ...

(JOOX, 2557ค)

ตัวอย่างที่ 3 เพลง พ่อเป็นกรรมกร ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงลูกที่คิดถึงพ่อเพราะพ่อประกอบอาชีพกรรมกรจึงต้องออกจากบ้านเพื่อเข้าไปทำงานในเมือง ถึงแม้ค่าจ้างในประเทศไทยจะไม่ได้สูงและรายได้ที่ได้รับน้อยก็ตาม บทเพลงนี้นอกจากแสดงให้เห็นปัญหาเรื่องค่าจ้างและรายได้ ยังแสดงให้เห็นถึงอำนาจของผู้ว่าจ้าง ลูกจ้างต้องยอมรับค่าแรงที่ผู้ว่าจ้างกำหนด ไม่กล้าเรียกร้องสิทธิของตนเพราะมองว่าตนเป็นชนชั้นแรงงาน อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการโดนผู้ว่าจ้างไล่ออกจากงาน

ตัวอย่างที่ 4 เพลง ปีกหัก

... ค่าครองชีพเมืองหลวงสูงท่วมคอหอย ...

(JOOX, 2559ข)

ตัวอย่างที่ 4 เพลง ปีกหัก ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง ผู้ชายคนหนึ่งที่มีงานทำและตั้งใจทำงานเพื่อนำรายได้มาผ่อนบ้าน แต่ค่าครองชีพเมืองหลวงที่สูงก็ทำให้ประสบปัญหาในการชำระหนี้สิน เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาค่าครองชีพของเมืองหลวงของประเทศไทย ซึ่งก็คือกรุงเทพมหานคร ซึ่งติดอันดับค่าครองชีพแพงเป็นอันดับ 2 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เบญจวรรณ รัตนวิจิตร, 2564)

ตัวอย่างที่ 5 เพลง ออกเมือง

... ข้าวของแพง คนขายแรงโดนกดขี่ ...

(JOOX, 2558ข)

ตัวอย่างที่ 5 เพลง ออกเมือง ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง เมืองหลวงที่สินค้าราคาแพง แรงงานโดนกดค่าแรง เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาสินค้าราคาแพง ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน บางอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่น ค่าน้ำมัน ค่าเดินทาง ค่าน้ำ ค่าไฟ แก๊สหุงต้ม วัตถุดิบประกอบอาหาร และยังพบปัญหาลูกจ้างโดนกดค่าแรงจากผู้ว่าจ้าง

5.1.3 การเข้ามาของสังคมอุตสาหกรรม การเข้ามาของสังคมอุตสาหกรรม ทำให้สังคมเกษตรกรรมค่อย ๆ ถูกกลืนกิน ตัวอย่างบทเพลงที่พบการเข้ามาของสังคมอุตสาหกรรมดังนี้

ตัวอย่างที่ 6 เพลง เจ้านาย

... วิถีชีวิตบัดนี้มาเปลี่ยนไป จากเคยสบายกลับกลายเป็นเร่งร้อน
เข้าทำงานเป็นกะเป็นเวลา ชุดขาวนำมาเปลี่ยนเป็นแบบฟอร์มกลืนไอนดิน
โอษฐ์ที่เคยดมดอมเปลี่ยนเป็นสารเคมีจากปล่องควันร้อน ๆ ...

(JOOX, 2557ข)

ตัวอย่างที่ 6 เพลง เจ้านาย ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง วิถีชีวิตผู้คน
ในชุมชนที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปเมื่อมีสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาแทนที่ซึ่งก็คือโรงงาน
เพลงนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อสังคมมีความเจริญเข้ามา ของเดิมกลับถูก
แปรเปลี่ยนหรือถูกทำลายไป วิถีชีวิตจากที่เคยเรียบง่ายก็ต้องเร่งรีบ จากที่
เคยใส่ชุดธรรมดา ก็เปลี่ยนเป็นชุดพนักงานโรงงาน จากที่เคยสูดกลิ่นของดิน
และหญ้าก็ต้องมาสูดกลิ่นควันจากปล่องควันโรงงาน

5.2 ผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ

5.2.1 ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการว่างงาน คนตกงานเนื่องจาก
นายจ้างเลิกจ้าง ไม่ว่าจะเป็นการเลิกจ้าง เนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจ
ทำให้ผู้ประกอบการจ้างแรงงานไม่กล้าจ้างแรงงานใหม่ ๆ เพิ่ม ข้าราชการ
บางรายต้องลดภาระค่าใช้จ่ายด้วยการปลดพนักงานออกเพื่อลดค่าใช้จ่ายใน
กิจการ ตัวอย่างบทเพลงที่พบปัญหาการว่างงานดังนี้

ตัวอย่างที่ 7 เพลง ออกเมือง

... เจ้าของโรงงานจะปลดเราออกไป ชื้อเครื่องจักรทันสมัยมาแทนคน
ค่าแรงข้าทำงานได้มากกว่าคน ...

(JOOX, 2558ข)

ตัวอย่างที่ 7 เพลง ออกเมือง ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง พนักงาน
ในโรงงาน เมื่อมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเข้ามา โรงงานก็จะนำเข้า
เครื่องจักรแล้วปลดพนักงานออก เพลงนี้แสดงให้เห็นว่า โรงงานมีการเปลี่ยน
มาใช้เครื่องจักรอุตสาหกรรมแทนแรงงานคนเพื่อลดต้นทุนการผลิต ซึ่งเครื่องจักร
มีข้อดีคือสามารถผลิตผลผลิตได้รวดเร็วและแม่นยำกว่าแรงงานคนส่งผลให้
พนักงานต้องกลายเป็นคนตกงานเนื่องจากถูกปลดออกจากงาน

นอกจากนี้ยังพบการใช้ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยพบตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 8 เพลง เรียนและงาน

... รับคน 15 คนทำงาน เด็กฝากเด็กท่านเอาหนึ่งโหล ที่เหลือ
หมิ่นพันร้องไห้โฮ ระบบทางแกไม่มี ...

(JOOX, 2558ก)

ตัวอย่างที่ 8 เพลง เรียนและงาน ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง
การรับสมัครงาน รับสมัครพนักงานจำนวน 15 คน แต่พนักงาน 12 คน
เป็นคนในอุปถัมภ์ของผู้มีอำนาจในองค์กร เพลงยังสะท้อนให้เห็นถึงระบบ
อุปถัมภ์ในสังคมไทยที่ไม่ได้พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของพนักงาน

แต่เป็นการเลือกจากคนที่รู้จักบุคคลในองค์กรก่อนโดยเฉพาะจากผู้ที่มีอำนาจในองค์กรส่งผลให้คนที่ไม่รู้จักกับบุคคลในองค์กรต้องว่างงาน

5.3 วิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ เมื่อมีปัญหาทางเศรษฐกิจเกิดขึ้น ในแต่ละบุคคลก็มีวิธีแก้ปัญหที่แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างดังนี้

5.3.1 การอดทนทำงานในเมือง การแก้ปัญหาโดยการเข้ามาทำงานในเมือง มีสาเหตุมาจากปัญหาหนี้สิน สังคมชนบทไม่มีงานที่รองรับ อาชีพน้อยและไม่มีความหลากหลาย เงินเดือนของต่างจังหวัดได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ต่างจากในเมืองที่มีความเจริญมากกว่ามีสามารถหางานทำได้ง่ายกว่า เงินเดือนอัตราค่าจ้างและสวัสดิการได้ดีกว่า ตัวอย่างบทเพลงที่พบการเข้ามาทำงานในเมืองดังนี้

ตัวอย่างที่ 9 เพลง เข้าเมือง

... พรุ่งนี้จะทำยังไงจะไปอยู่ที่ไหน ทำมาหากินใด วิญญาณปู่ย่า
คงร้องไห้ หอบผ้าหอบผ่อน เข้าเมืองเจริญ ทั้งที่ทุกคนไม่มีที่ไป ...

(JOOX, 2559ก)

ตัวอย่างที่ 9 เพลง เข้าเมือง ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง ครอบครัวหนึ่งซึ่งเป็นครอบครัวในชนบทต้องอพยพครอบครัวเพื่อเข้าไปหางานทำในเมือง เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงการเข้ามาทำงานในเมืองเพราะปัญหาหนี้สินเมื่อไม่มีที่อยู่อาศัยจึงจำเป็นต้องอพยพย้ายถิ่นฐานเข้าไปหางานทำในสังคมเมืองเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว

5.3.2 การค้าประเวณี การค้าประเวณีที่พบจำแนกได้สองประเภทดังนี้

1) การค้าประเวณีด้วยตนเอง สาเหตุมาจากความยากจน เพื่อต้องการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจึงจำเป็นต้องไปประกอบอาชีพโสเภณี แม้อาชีพโสเภณีจะเป็นอาชีพที่สุจริตแต่ก็เป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย ตัวอย่างบทเพลงที่พบการค้าประเวณีด้วยตนเองดังนี้

ตัวอย่างที่ 10 เพลง โยโกฮาม่า

... ขายบริการอยู่นานหลายปี ส่งเงินกลับมาแม่พ่อชวานา กลายเป็นเศรษฐี
จากนาผืนน้อยผืนนี้ ช่วยชุบชีวิตหลายสิบที่บ้าน ...

(JOOX, 2546)

ตัวอย่างที่ 10 เพลง โยโกฮาม่า ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง ผู้หญิงที่ประกอบอาชีพโสเภณี จนทำให้ครอบครัวกลายเป็นเศรษฐี เพลงนี้แสดงให้เห็นถึงการค้าประเวณีด้วยตนเองเพื่อหวังว่าครอบครัวจะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยเธอต้องใช้ร่างกายในการหาเลี้ยงชีพมาช่วยเหลือครอบครัว

ตัวอย่างที่ 11 เพลง เราเท่ากัน

... ลูกหลานหน้าหน้าเจ้ากรุง หางานหาเงินหาทำ บ้างเป็น
กรรมกร เด็กเสิร์ฟ เด็กปั๊ม บ้างก็ทำกะหรี่หากิน ส่งเงินมาเลี้ยงที่บ้าน ...

(JOOX, 2557ง)

ตัวอย่างที่ 11 เพลง เราเท่ากัน ตอนที่คัดลอกมานี้ กล่าวถึงลูกหลานที่เข้าไปทำงานทำในกรุงเทพ ทั้งเป็นกรรมกร พนักงานเสิร์ฟ พนักงานปั้มน้ำมัน อีกอาชีพก็คือโสเภณี เพลงนี้สะท้อนให้เห็นถึงการหาเลี้ยงชีพด้วยการค้าประเวณี เนื่องจากต้องการรายได้มาช่วยเหลือจนเจือครอบครัว คำว่ากะหรี่มีความหมายเดียวกับคำว่า โสเภณี กร่อนมาจากคำว่า ซอกการี ซึ่งเพี้ยนมาจากคำในภาษาฮินดี chokri แปลว่า เด็กผู้หญิง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544)

2) การค้าประเวณีโดยบุพการี เป็นการถูกล่อลวงและบังคับให้ค้าประเวณีจากบิดามารดา ซึ่งปรากฏในสังคมไทยตั้งแต่อดีต ในอดีตมีคำที่เรียกว่า ตกเขียว สำนวนนี้ใช้มากเมื่อยี่สิบกว่าปีก่อน นับจาก พ.ศ. 2537 การตกเขียว มีความหมายว่าข้าวในผืนนาที่ตกลงกันจะต้องเป็นของเจ้าหนี้ทั้งหมด ซึ่งอาจจะส่งคนมาดูและเก็บเกี่ยว วิธีนี้ชาวนาจะไม่เหลือข้าวของตนเอง ไม่ว่าชาวนาจะได้ข้าวมากหรือน้อยก็ตาม (ศิลปวัฒนธรรม, 2537) ภายหลังถูกนำมาเป็นคำที่ใช้เรียกการซื้อเด็กหญิงจากบิดามารดาเพื่อไปค้าประเวณี โดยนายหน้าจะหว่านล้อมบิดามารดาของเด็กหญิงด้วยทรัพย์สินเงินทอง ตัวอย่างบทเพลงที่พบการค้าประเวณีโดยบุพการีดังนี้

ตัวอย่างที่ 12 เพลง กตัญญู

... แล้ววันหนึ่งก็รู้ทุกอย่าง นายหน้าเขามาจ่ายเงิน มัดจำสัญญา
เซ็นชื่อไว้ว่า แม่พ่อขายหนูให้เขา เหมือนสายฟ้าฟาดลงกลางดวงใจ ...

(JOOX, 2557ก)

ตัวอย่างที่ 12 เพลง กตัญญู ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึงเด็กหญิงคนหนึ่งที่ถูกบิดามารดาขายให้แก่ผู้ชาย โดยบิดามารดาหลอกเธอว่าให้เธอไปทำงาน แต่วันหนึ่งเธอก็รู้ความจริงว่าบิดามารดาขายเธอไปให้กับผู้ชายเพื่อแลกกับความสบาย แม้เธอจะไม่สมัครใจแต่ก็ต้องจำยอมคำว่า กตัญญู กตทัพบเธอไว้

ตัวอย่างที่ 13 เพลง ไถ่เธอคืนมา

... ข้าควรว่า พ่อแม่เธอนั้นพาไปขาย เจ็บและซ้ำ ต้องจำทน
เพราะความจนบังคับจิตใจ ...

(JOOX, 2563ก)

ตัวอย่างที่ 13 เพลง ไถ่เธอคืนมา ตอนที่คัดลอกมานี้กล่าวถึง ชายคนหนึ่งที่ได้ข่าวว่าคนรักถูกบิดามารดาของเธอพาไปขายเพื่อไปค้าประเวณีแต่ชายคนนั้นก็ไม่ได้รังเกียจเธอและยังคงรักเธอเหมือนเดิม ตั้งใจทำงานเพื่อที่จะไปไถ่เธอออกมา แม้เธอจะเจ็บปวดแต่เธอก็ต้องทนเพราะความจน

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ จากผลการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหาหนี้สิน อาชีพที่พบคืออาชีพเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ตกเป็นหนี้สินเนื่องจากครัวเรือนมีที่ดินการเกษตรขนาดเล็กจึงมีรายได้น้อย รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการนำมาชำระหนี้สิน อีกทั้งเกษตรกรยังต้องเผชิญกับ

ปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่น ความไม่แน่นอนของกลไกตลาด สภาพดินฟ้าอากาศ ภัยธรรมชาติทำให้ได้ผลผลิตที่ไม่แน่นอน หรือจากการถูกกดราคาโดยพ่อค้าคนกลางและนายทุนทำให้ผลผลิตราคาคต่ำสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องภาพสะท้อนสังคมจากบทเพลงของสลา คุณวุฒิที่ขับร้องโดย ไมค์ ภิรมย์พร ของ ญานิกา อ้อมฉนา (2548) ที่พบว่า สภาพดินฟ้าอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย การทำเกษตรกรรมจึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร ส่งผลให้รายได้ของประชากรไม่พอ กับค่ายังชีพ นอกจากปัญหานี้สินในอาชีพเกษตรกรรม ยังพบปัญหานี้สินในอาชีพกรรมกร อาชีพลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น เห็นได้ว่า อาชีพดังกล่าวล้วนแต่เป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงาน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะชนชั้นแรงงานที่พบเจอในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ไม่ได้มีการศึกษาจึงไม่ได้มีทางเลือกในชีวิตมากนัก หากไม่ทำงานก็ทำให้เกิดความขัดสนจึงยอมให้นายจ้างหรือผู้ที่มีอำนาจในมือกดค่าแรง หลายบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ จึงพบว่าบุพการีมักปลูกฝังค่านิยมเรื่องการศึกษาให้แก่บุตร บางครอบครัวถึงจะไม่ได้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ตึงแต่ก็ยอมเหน็ดเหนื่อยกว่าเดิมเพื่อส่งบุตรให้ได้มีการศึกษา เพราะหวังว่าบุตรจะได้มีหน้าที่การงานที่ดีได้เป็นเจ้านายคน ไม่ต้องทำงานใช้แรงงานหนักเหมือนกับตน ปัญหาต่อมาที่พบคือปัญหารายรับและรายจ่ายไม่สัมพันธ์กัน สาเหตุที่พบมาจากค่าแรงขั้นต่ำสวนทางกับค่าครองชีพ และยังเห็นถึงอำนาจของผู้ว่าจ้างที่มีอำนาจในการกำหนดค่าจ้าง ส่วนลูกจ้างก็ต้องยอมรับค่าแรงที่ผู้ว่าจ้างกำหนดสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ (เจตจิต คชฤทธิ์, 2556) ที่ผลการศึกษาพบว่า นายทุนผู้มีฐานะดีสามารถใช้อำนาจเงินเป็นเครื่องมือในการครอบงำผู้ใช้แรงงานดำเนินกิจกรรม

ทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้แก่ตน บ้างใช้เงินในช่วงชิงสิ่งที่ตนปรารถนามาจากคนจนโดยที่คนจนไม่สามารถต่อรองหรือเรียกร้องใด ๆ อีกทั้งในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ยังปรากฏถึงภาพของคนจนที่มีให้กับตัวของพวกเขาเองว่าความคิดเห็นของพวกเขาไม่มีความหมายเพราะพวกเขาเป็นคนจน ปัญหาที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่พบอีกอย่างก็คือการเข้ามาของสังคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป ถึงแม้ความเจริญก้าวหน้าจะเข้ามาแทนที่ก็ตามแต่ก็ตามมาด้วยปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษ ปัญหาความแออัดของชุมชน

ต่อมาเป็นผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ปัญหาการว่างงาน พบการว่างงานจากการตกงานซึ่งเกิดจากการเข้ามาของเทคโนโลยี เมื่อสถานประกอบการมีการนำเข้าเครื่องจักรอุตสาหกรรม จึงต้องปลดพนักงานออกเพื่อลดค่าใช้จ่ายในกิจการ นอกจากนี้ยังพบว่าคนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีไม่สามารถหางานทำได้ สาเหตุไม่ได้มาจากความไม่สอดคล้องของทักษะพื้นฐานของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีอยู่และทักษะพื้นฐานที่สถานประกอบการต้องการ แต่มาจากระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทย ถ้าหากรู้จักผู้มีอำนาจในองค์กรหรือคนในองค์กรก็จะมีโอกาสในการได้งานสูงกว่าคนที่ไม่ได้รู้จักผู้มีอำนาจในองค์กรหรือคนในองค์กร

สุดท้ายคือวิธีแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่พบได้แก่การอดทนเข้ามาทำงานในเมือง การเคลื่อนย้ายของแรงงานนี้เป็นการเคลื่อนย้ายตามพื้นที่เศรษฐกิจที่ดีกว่าเพื่อที่จะมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเพราะคนในชนบทมองว่าในสังคมเมืองสามารถหางานทำได้ง่ายกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏใน

เรื่องสั้นหนังสือวันเด็กแห่งชาติ (ภาวิณี พนมวัน ณ อยุธยา, 2564) ที่ผลการศึกษาพบว่า ภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจอันเกิดจากปัญหาการย้ายถิ่นฐานของคนในชนบทเข้ามาทำงานในเมืองหลวงทำให้เกิดการทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอนเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ซึ่งเกิดจากสังคมเมืองมีโอกาสดทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ มีทั้งหัวหน้าครอบครัวหรือสมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งต้องออกไปทำงานในเมือง บางครอบครัวก็ย้ายถิ่นฐานทั้งครอบครัว และยังพบคนรุ่นหลังที่ต้องเข้ามาทำงานทำในเมืองเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ ยังพบค่านิยมที่คนรุ่นใหม่มองว่าการเข้ามาทำงานเมืองนั้นงานสบายและรายได้เยอะกว่า ไม่ต้องประกอบอาชีพต่อจากครอบครัว วิธีการแก้ปัญหาต่อมาคือการค้าประเวณี โดยพบการค้าประเวณีด้วยตนเอง เพื่อต้องการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ต้องการให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนอกจากการค้าประเวณีด้วยตนเอง ยังพบการค้าประเวณีโดยบุพการีหรือการขายลูกกิน แม้ว่าบุตรบางคนจะไม่สมัครใจก็ตาม แต่สุดท้ายก็ต้องยินยอมให้บุพการีขายให้กับนายหน้า การค้าประเวณีโดยบุพการีพบตั้งแต่ในอดีต ทางภาคเหนือมีการเรียกว่าตกลิ้ว พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, น. 452) กล่าวไว้ว่า ตกลิ้ว คือวิธีการที่นายทุนทำสัญญาซื้อขายข้าวหรือผลไม้ตามที่ตกลงกันกับชาวนาชาวสวน หรือชาวไร่เมื่อข้าวผลัดใบหรือผลไม้ยังอ่อนอยู่ โดยตกลงกันว่านายทุนจะได้ข้าวเปลือกหรือผลไม้拿去ไปหลังจากนวดข้าวแล้วหรือเมื่อผลไม้ นั้นแก่เต็มที่ ภายหลังมีการนำมาเปรียบเทียบกับกรขายบุตรสาวตั้งแต่วัยเด็ก โดยบุพการีรับเงินจากนายหน้าซึ่งจ่ายให้เป็นค่าตัวเด็กผู้หญิงไว้

ล่วงหน้า เมื่อเด็กสาวโตนายหน้าก็จะมารับตัวเด็กไปเพื่อค้าประเวณีเป็นการใช้หนี้คืนให้แก่นายทุน ส่วนใหญ่ครอบครัวที่ขายบุตรคือครอบครัวที่ยากจน จึงให้ความสำคัญกับค่าของเงินมากกว่าค่าของคนและมองว่าตนเป็นผู้ให้กำเนิด ดังนั้นบุตรต้องกตัญญูตอบแทนบุญคุณ ในบทเพลงของ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์ แสดงให้เห็นภาพหญิงสาวที่ประกอบอาชีพโสเภณีว่าล้นทำไปเพราะต้องการให้ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น บางคนยินยอมค้าประเวณีเพราะต้องทดแทนบุญคุณของบุพการี แต่หญิงสาวเหล่านี้มักโดนดูถูกเหยียดหยามจากบุคคลรอบข้างและมักมีจุดจบด้วยความตาย

แม้ว่าบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์จะออกมานานแล้วก็ตาม แต่ปัญหาเศรษฐกิจที่พบในบทเพลงก็ยังพบในสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น ปัญหาการว่างงาน จากรายงานเดือนกัญญาณัดงานฉบับประจำเดือนธันวาคม 2566 มีผู้ว่างงานในระบบประกันสังคมจำนวน 227,163 คน และยังพบการถูกเลิกจ้างงาน มีผู้ถูกเลิกจ้างในระบบประกันสังคมจำนวน 35,944 คน คาดว่าการว่างงานเดือน ม.ค. 2567 และ ก.พ. 2567 จะเพิ่มขึ้น 14,937 คน และ 12,542 คน จากเดือนเดียวกันของปีก่อนตามลำดับ และการเลิกจ้างเดือน ม.ค. 2567 และ ก.พ. 2567 คาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้น 9,042 คน และเพิ่มขึ้น 9,499 คน จากเดือนเดียวกันของปีก่อนตามลำดับ (ระบบเดือนกัญญาณัดงาน, 2567) ต่อมาคือปัญหาความเหลื่อมล้ำ เช่น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แหล่งทุน บริการทางสังคมและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรโดยเฉพาะในภาคการเกษตรและในชนบทซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจอื่น ๆ ตามมา ทั้งในส่วนของหนี้สิน การอพยพแรงงานเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยเฉพาะเมื่อมีการกระจุกตัวใน

เมืองใหญ่ไม่ก่เมือง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัว และส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศในระยะยาว ปัญหาที่พบเหล่านี้ล้วนปรากฏอยู่ในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ เห็นได้ว่าถึงแม้บทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์จะออกมานานแล้วแต่ก็ยังเข้ากับทุกยุคทุกสมัย

โดยสรุปการศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ นั้นพบเจอปัญหาที่เกิดจากเศรษฐกิจหลายประการ เพราะพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ มักประพันธ์บทเพลงที่มีเนื้อหาเสียดสีสังคมเพื่อเป็นสื่อกลางในการสะท้อนสังคม และเพื่อส่งต่ออุดมการณ์ที่ทำให้สังคมดีขึ้น

7. ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

7.1 การนำผลวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจที่ปรากฏในบทเพลงของพงษ์สิทธิ์ คำภีร์ โดยได้แบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ พร้อมทั้งคำอธิบาย เพื่อสร้างความเข้าใจที่สามารถนำไปวิเคราะห์บทเพลงเพื่อชีวิตของนักประพันธ์เพลงในกลุ่มเดียวกัน

7.2 ข้อเสนอแนะ

1) ควรศึกษาภาพสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจในผลงานเพลงของศิลปินท่านอื่น เพื่อเปรียบเทียบปัญหาด้านเศรษฐกิจที่พบว่ามีความเหมือนหรือต่างอย่างไร

2) ควรศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมในแง่มุมอื่น ๆ ที่ปรากฏในผลงานเพลงของ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์

8. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 895-502 ทฤษฎีภาษาศาสตร์ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยและภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สอนโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จอมขวัญ สุทธินนท์ และแปลบทคัดย่อโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ อำไพรัตน์ สุทธินนท์

9. เอกสารอ้างอิง

- เจตจิ จขุฑุทธิ์. (2556). ความยากจนในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : มุมมองและข้อสังเกตบางประการ. *วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*. 3(2), 187-201.
- ญาณิกา อ้อมณฑา. (2548). *การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากบทเพลงของสลา คุณวุฒิที่ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร*. [สารนิพนธ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2566, จาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Tha/Yanika_O.pdf
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2560). *นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรพงศ์ เสรีสำราญ. (2563). ‘ปู่ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์’ กับบทเรียนจากความล้มเหลวและทัศนคติในฐานะตำนานเพื่อชีวิตรุ่นที่ 3. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.beartai.com/lifestyle/479363>
- ธีรพงศ์ เสรีสำราญ. (2563). ‘ปู่ พงษ์สิทธิ์ คำภีร์’ กับบทเรียนจากความล้มเหลวและทัศนคติในฐานะตำนานเพื่อชีวิตรุ่นที่ 3. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.beartai.com/buzz/479363>

เบญจวรรณ รัตนวิจิตร. (2564). *iPrice* สํารวจคนกรุงเทพ ค่าครองชีพพุ่ง

ติดอันดับบนในอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2566, จาก

<https://forbesthailand.com/news/finance-and-investment/>

iprice-สำรวจคนกรุงเทพ-ค่าครอง

ปุ่น ชมภูพระ, ปพิษฐา พรหมกันธา และพัทธนันท์ พาบ่อ. (2564).

กลวิธีการใช้ภาษาในบทเพลงเพื่อชีวิตของ “พงษ์สิทธิ์ คำภีร์”. ใน

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 7. (487-

502). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ 28

กุมภาพันธ์ 2564.

พิเชษฐ์ คนชื้อ. (2557). *ผลกระทบของบ่อนการพนันบริเวณชายแดนไทย-*

กัมพูชาในอำเภอปองน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. [ภาคินพนธ์ รม.ม.,

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี]. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2566,

จาก [https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-103-file01-](https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-103-file01-2016-03-15-10-21-26.pdf)

[2016-03-15-10-21-26.pdf](https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/allfile-103-file01-2016-03-15-10-21-26.pdf)

ยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา*.

สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2566, จาก <http://nsr.nesdc.go.th/ns/>

ระบบเตือนภัยด้านแรงงาน. (2566). *ภาพรวมระบบเตือนภัยด้านแรงงาน*.

สืบค้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2566, จาก [http://warning.mol.go.th/](http://warning.mol.go.th/back_end/dashboard/summary)

[back_end/dashboard/summary](http://warning.mol.go.th/back_end/dashboard/summary)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*

พุทธศักราช 2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

- สาวิตรี พุกกาชีวะ. (2550). “การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงเพื่อชีวิตของวงคาราบาว”. *ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย*. 1(1), 127.
- อริยะ ฐปบุชา. (2565). “การศึกษาภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรมและศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งที่ประพันธ์โดย ระพี เรือนเพชร”. *มนุษยศาสตร์ ฉบับบัณฑิตศึกษา*. 10(1), 51-65.
- JOOX. (2546). โยโกฮาม่า. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.joox.com/th/single/b39oDiLLDjq5gEc1sSNshA==>
- JOOX. (2557ก). กตัญญู. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.joox.com/th/single/A9mJeFAuH60dQcn5s0ngA==>
- JOOX. (2557ข). เจ้านาย. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.joox.com/th/single/OG4LE7BaRYPi8OmmV2h_UQ=
- JOOX. (2557ค). พ่อเป็นกรรมกร. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.joox.com/th/single/UDK9meaOunlSTwplXNZQrw==>
- JOOX. (2558ก). เรียนและงาน. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.joox.com/th/single/hTv2+1KIBF8J_y2XgD+08g==
- JOOX. (2558ค). ออกเมือง. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.joox.com/th/single/sDfcBcck2dyS8m2oKm_6eg==
- JOOX. (2559ก). เข้าเมือง. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.joox.com/th/single/ieRKaON86427WtNjg8k3gA==>
- JOOX. (2559ข). ปีกหัก. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.joox.com/th/single/stdw4uKV3bgJcCQ_eV9p1A==

JOOX. (2559ข). *เราเท่ากัน*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.joox.com/th/single/9zVSUSQsokr3KfCOvOxaNw==>

JOOX. (2563ก). *ไถ่เธอคืนมา*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.joox.com/th/single/rzru1L5FECXxypW9AjMgzW==>

JOOX. (2563ข). *ปลาแดก*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.joox.com/th/single/QOxVoz5i0vSSMp62CpYrUQ==>

Moneybuffalo. (2566). *เปิด 5 ปัญหาเศรษฐกิจไทย ที่รอรัฐบาลใหม่มาสะสาง*. สืบค้น 21 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.moneybuffalo.in.th/economy/5-thai-economic-problems-that-are-waiting-for-the-new-government-to-solve>

Musicatm. (2556). *ลุงดำ*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.musicatm.com/lyric/เนื้อเพลง-ลุงดำ-31745>